

Ik kwam niks tekort

Inter-view

door Marcel Gelauff

„Om te kunnen leven, heb ik mijn studiefinanciering langer laten doorlopen. Ik leef onzettend zuinig en inventief. Ik heb nooit huurkosten gehad en eten is ook op te lossen, dat hoeft in principe niets te kosten. Kleding? Wat ik nu aan heb, draag ik altijd. Het is het laatste wat ik heb gekocht en dat is ook al weer een jaar geleden. Ik had thuis wel een officiële garderobe: de bekende ruitjesbroek met gele spencer en een Italiaanse bordeelsluiting”.

Een fragment uit het verhaal van Bert. Hij is 19 jaar en één van de jongeren die in het boek „Zonder vaste woon- of verblijfplaats” van Bussumer Leo Platvoet aan het woord komt.

Platvoet was tot augustus 1987 fractievoorzitter van de PSP in de Bussumse gemeenteraad. Hij stapte uit de raad om zich op landelijk niveau in te kunnen spannen voor zijn partij. Hij is hoofdredacteur van het partijblad Bevrijding en maakt deel uit van het PSP-partijbestuur.

De Bussumer heeft het boek geschreven in opdracht van het BPJK, het Bureau Politiek vormingswerk voor Jongeren. „Het BPJK wil „normaal” levende mensen een indruk geven van de manier waarop thuisloze jongeren leven. Daar bestaan veel vooroordelen over en die blijken lang niet allemaal te kloppen”, zegt Platvoet in zijn woning in Bussum. Hij doelt op vooroordelen als dat deze jongeren allen drugs gebruiken, stelen om aan de kost te komen, heel negatief over hun ouders en hun toekomst zijn en in voden rondlopen.

Aparte groep

„Ze zijn wel anders dan veel andere jongeren die netjes naar school gaan en thuis bij hun ouders wonen, maar toch niet zo heel anders”. Zo blijken veel van de geïnterviewde thuisloze jongeren te verlangen naar een goede woning, een baan en relaties. Het blijkt ook dat dit soort jongeren later niet gaat zwerven zoals die oude mannen in het station. „Na een paar jaar komen ze meestal toch vrij aardig op hun pootjes terecht”, vertelt Platvoet.

„Ze komen uit allerlei verschillende milieus”

Een ander vooroordeel is dat thuisloze jongeren „op straat te herkennen zouden zijn als een aparte groep”. Dat is niet het geval. „We hebben gepraat met jongeren in Nijmegen. Die keus is heel bewust gemaakt om aan te geven dat thuisloze jongeren niet alleen in Amsterdam rondlopen, maar in elke grote stad met een centrumfunctie. Iemand die Nijmegen goed kent, zei tegen me dat hij zulke jongeren nooit heeft gezien. Dat kan kloppen want de jongens en meisjes waar ik mee gepraat heb, zien er net zo uit

als andere jongeren. Ze zijn er vaak niet best aan toe, omdat ze bijvoorbeeld slecht eten. Ze hebben vaak grote problemen en hun leven is niet altijd even plezierig, maar het zijn zeker geen haveloze zwervers”.

Volgens Platvoet lopen er in een gemeente als Bussum weinig thuisloze jongeren rond. „Maar met Hilversum ligt dat al weer anders. Die stad is groter dus daar kunnen de jongeren in de anonimiteit ondergaan”.

Ellende

Thuisloze jongeren zijn jongeren uit allerlei milieus, die vaak thuis weg zijn gelopen na een reeks conflicten. Het zijn veelal conflicten met ouders of verzorgers over zaken als roken, drinken, kleren, vrienden en school. „Dat loopt soms heel hoog op”, zegt Platvoet. „Jaarlijks lopen

in Nederland 22.000 jongeren weg en de meesten komen na één of twee maanden weer terug. Anderen hebben van de vrijheid geproefd en kiezen daar definitief voor. Ondanks alle ellende willen ze niet terug naar hun ouders of een internaat. Het kan iedereen overkomen. Kinderen uit „goede en „slechte” gezinnen”.

Zo vertelt Daekoo (17), een geadopteerd Koreaans kind: „Ik kwam niks tekort. Mijn pleegvader is huisarts en mijn moeder psycholoog, ze zijn Nederlanders, ze lezen de Volkskrant. Ik kreeg ruzie met ze omdat ik van alles van ze moest, wat ik niet wilde”.

Willy (21) heeft een heel ander verhaal: „Een zus is verslaafd, haar heb ik de laatste tijd niet meer gezien. Dat is de zus waarmee mijn tweede vader het meest incest heeft gepleegd. Iedereen in huis wist het, maar het was niet bespreekbaar. En zij moest een inrichting in, alsof het haar schuld was. Ik zou mijn stiefvader alsnog zijn nek om moeten draaien”.

Volgens Platvoet groeit de groep jongeren die van huis weglapt. „Het aantal meisjes dat het thuis voor gezien houdt, neemt toe. De migranten spelen ook een belangrijke rol. Kinderen van migranten die jaren geleden naar Nederland zijn gekomen, hebben te kampen met een cultuur- en een generatieconflict. Het zijn de bekende problemen van de tweede generatie”.

Mezin (17) woont acht jaar in Nederland en is in een klein dorpje in Turkije geboren. Hij zegt in het boek: „Mijn vader werd vaak kwaad over van alles, maar ik zei nooit wat terug. Op een dag ben ik weggelopen zonder iets mee te nemen. Ik mocht van mijn vader niet met een Nederlands meisje thuiskomen”.

Bijstand

Jongeren die van huis weglopen, doen dat niet omdat onze sociale voorzieningen het hen zo makkelijk maken. „Over geld denken ze helemaal niet na, wanneer ze weglopen”, betoogt Platvoet. „Bovendien krijg je voor je achttiende geen bijstandsuitkering en daarna krijg je hem pas als je een vast adres hebt. Veel jongeren hebben dat niet.

Het gevolg is dat ze gaan stelen om in leven te blijven, hoewel er ook zijn die dat niet doen, omdat ze het niet durven of principieel afwijzen. Ze proberen wat bij elkaar te halen, uit het afval van een markt bijvoorbeeld, of ze lenen veel of ze hebben eens een baantje. Ik denk dat als je wat aan de kleine criminaliteit wil doen de uitkeringen eerder omhoog dan omlaag moeten. Daarmee voorkom je misschien dat dit soort jongeren in supermarkten steelt om aan eten te komen”.

Zonder vaste woon- of verblijfplaats, gesprekken met thuisloze jongeren. Door Leo Platvoet. Uitgegeven door Uitgeverij De Balie - S. Franke in Amsterdam en BPJK, f17,50. In samenwerking met de NOS is een televisiedocumentaire samengesteld rond dezelfde groep jongeren. Boek en documentaire zijn als onderwijspakket verkrijgbaar.

16 APR 1988

Zonder vaste woon of verblijfplaats. Dat is de titel van het boek dat Bussumer Leo Platvoet schreef naar aanleiding van gesprekken met thuisloze jongeren. In Nederland zijn enige duizenden thuisloze jongeren. Platvoet maakt een nadrukkelijk onderscheid tussen daklozen en thuislozen. Daklozen zijn zwervers zoals ze worden aangetroffen in winkelcentra als Hoog-Catharijne in Utrecht of in

het Centraal Station in Amsterdam. Vaak oudere mannen die al hun bezittingen in een paar plastic tassen verpakt, bij zich hebben.

Thuislozen zijn mensen -en in dit geval jongeren tot twintig jaar- die geen vaste plek hebben om te wonen. Ze zijn veelal op zeer jeugdige leeftijd van huis weggelopen en verhuizen van kraakpand naar crisisopvang en van pleegouders

naar weer een ander adres. „Het zijn jongeren zonder een vast leefmilieu, zonder sociale verbanden”, zegt Platvoet. Hij probeert met het boek te bereiken dat een aantal vooroordelen over deze groep jongeren wordt weggenomen en wil in beeld brengen dat de groep steeds groter lijkt te worden. „Een wetenschappelijk onderbouwde verhandeling is het niet”, aldus Platvoet.

„Het zijn zeker geen haveloze zwervers”

Het grootste probleem is de huisvesting. Een dak boven het hoofd willen de geïnterviewde jongeren allemaal. „Voor al de vicieuze cirkel van geen uitkering, want geen huurcontract, geen huurcontract want geen geld is heel beklemmend”, schrijft Platvoet.

• Leo Platvoet: „Druggebruik komt bij deze jongeren zeker voor. Veel jongeren hebben drugs gebruikt of doen het nog steeds”.

Hulpverlening

Opvallend is de mening van de jongeren over de hulpverlening. Soms is het schokkend als je ze hoort praten over het welzijns-werk”, meent de Bussumer.

Ashna (18) zegt: „Tien keer per dag moet je je verhaal vertellen, maar word je toch overspannen van. Als je iemand nodig hebt, zijn ze altijd aan het typen of aan het belen”. En Ans (16) kreeg opeens een voogd voorgeschoteld: „Ik mocht alleen kiezen tussen een man en een vrouw”. Els (19) vertelt: „Mijn hulpverlener van het RIAGG was een boekenwurm. Hij kon er niets van. Daarna kwam die vent van het JAC die me seksueel heeft misbruikt. De enige hulplener die je kan helpen, ben je zelf”.

Platvoet zegt daarover: „Het is een wat hardere groep jongeren. Ze willen geen gezeur. Hulpverlening kan voor hen alleen maar heel concreet zijn. Ze willen van niemand afhankelijk zijn en accepteren hoogstens hulp als het gaat over het zoeken van huisvesting of het krijgen van een uitkering”.